

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [pt](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

angielski

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: [en](#)

Swipe to change

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE

Portugalia

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Środki, o których zarządzenie można wystąpić do sądu w ramach postępowania zabezpieczającego, mają zapewnić ochronę w określonych sytuacjach prawnych. Są to na przykład: a) środki tymczasowe stosowane w ramach instytucji prawnej osoby ubezwłasnowolnionej (*maior acompanhado*) wprowadzonej [ustawą nr 49/2018 z dnia 14 sierpnia 2018 r.](#); b) objęcie majątku osoby nieobecnej tymczasową kuratelą (art. 1021 kodeksu postępowania cywilnego); c) wyznaczenie kuratora sądowego (art. 17 kodeksu postępowania cywilnego); lub d) środki niezbędne do zapewnienia ochrony majątku stanowiącego spadek bezdziedziczny (art. 938 kodeksu postępowania cywilnego).

Udzielenie zabezpieczenia (np. środków określonych w art. 362 i nast. kodeksu postępowania cywilnego) służy wyeliminowaniu *periculum in mora* (obawy, że zwłoka w wydaniu wyroku sądu doprowadzi do poważnego i nieodwracalnego naruszenia dochodzonego prawa) oraz zagwarantowaniu wykonalności prawomocnego wyroku (art. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

O ile nie nastąpi odwrócenie odpowiedzialności za wytoczenie powództwa (*inversão do contencioso*), postępowanie zabezpieczające prowadzi się w sprawach, których podstawą są prawa chronione (art. 364 kodeksu postępowania cywilnego), w celu ochrony lub tymczasowego zabezpieczenia przewidywanych skutków środka ostatecznego przy założeniu, że orzeczenie wydane w postępowaniu głównym będzie korzystne dla powoda.

Zagrożenie *periculum in mora* upoważnia sąd do wstępnego rozpatrzenia istotnego stosunku prawnego w trybie przyspieszonym, przy czym stosunek ten następnie wymaga przeprowadzenia bardziej dogłębnej i szerszej zakrojonej analizy. Jeżeli wynik takiego wstępnego rozpatrzenia okaże się pomyślny dla powoda, sąd zarządza określone środki w celu zabezpieczenia przed zagrożeniem *periculum in mora*.

Celem zabezpieczenia jest zagwarantowanie praktycznych rezultatów powództwa, uniknięcie poważnej szkody lub prowizoryczne wykonanie prawa, przy zapewnieniu możliwie jak największej równowagi między interesem związanym z szybkością prowadzenia postępowania a pewnością prawa.

W portugalskim prawie cywilnym procesowym wyróżnia się dwa rodzaje zabezpieczenia:

a) zabezpieczenie zwykłe (*procedimento cautelar comum*) (art. 362–376 kodeksu postępowania cywilnego);

b) szczególne sposoby zabezpieczenia (*procedimentos cautelares especificados*) (art. 377–409 kodeksu postępowania cywilnego).

Pierwsze regulują przepisy art. 362 kodeksu postępowania cywilnego, który stanowi, że w przypadku wykazania uzasadnionej obawy, iż inna osoba może doprowadzić do poważnego i nieodwracalnego naruszenia praw, osoba, której te prawa przysługują, może, jeżeli żadne z zabezpieczeń ustanowionych w prawie nie jest odpowiednie w jej sprawie, wystąpić do sądu o zarządzenie stosownego zabezpieczenia konserwacyjnego (*providência conservatória*) lub nowacyjnego (*providência antecipatória*) w celu zagwarantowania możliwości skutecznego korzystania z zagrożonego prawa (art. 362 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Interes powoda może opierać się na istniejącym prawie lub prawie wynikającym z wyroku konstytucyjnego, który ma zostać wydany w toczącym się postępowaniu lub w postępowaniu, które dopiero zostanie wszczęte (art. 362 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Zabezpieczenie zwykle nie ma zastosowania wówczas, gdy celem jest zabezpieczenie przed ryzykiem szkody, przed którym chroni którykolwiek ze szczególnych sposobów zabezpieczenia (art. 362 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego).

Szczególne sposoby zabezpieczenia to środki wyraźnie przewidziane w kodeksie postępowania cywilnego lub w odrębnym akcie prawnym.

W portugalskim kodeksie postępowania cywilnego przewidziano następujące szczególne sposoby zabezpieczenia:

a) *tymczasowe przywrócenie własności* (art. 377 kodeksu postępowania cywilnego);

b) *wstrzymanie uchwały wspólników lub organu spółki* (art. 380 kodeksu postępowania cywilnego);

c) *tymczasowe świadczenie alimentacyjne* (art. 384 kodeksu postępowania cywilnego);

d) *tymczasowe odszkodowanie* (art. 388 kodeksu postępowania cywilnego);

e) *zajęcie* (art. 391 kodeksu postępowania cywilnego);

f) *zakaz podejmowania nowych robót* (art. 397 kodeksu postępowania cywilnego);

g) *przekazanie majątku do przechowawcy* (art. 403 kodeksu postępowania cywilnego).

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

Osoba, która wykaże uzasadnioną obawę, że może dojść do poważnego i nieodwracalnego naruszenia jej praw przez inną osobę, może wystąpić o zarządzenie odpowiedniego zabezpieczenia konserwacyjnego lub nowacyjnego (*providência conservatória ou antecipatória*) w celu zagwarantowania możliwości skutecznego korzystania z zagrożonego prawa (art. 362 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Interes powoda może opierać się na istniejącym prawie lub prawie wynikającym z wyroku konstytucyjnego, który ma zostać wydany w toczącym się postępowaniu lub w postępowaniu, które dopiero zostanie wszczęte (art. 362 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Tego rodzaju zabezpieczenie stosuje się, jeżeli istnieje duże prawdopodobieństwo, że przedmiotowe prawo faktycznie przysługuje danej osobie oraz że istnieje dostatecznie uzasadnione ryzyko naruszenia tego prawa (art. 368 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Sąd może jednak odmówić udzielenia zabezpieczenia, jeżeli szkoda, jaką pozwany poniósłby w jego wyniku, byłaby znacznie większa niż szkoda, jakiej powód chce uniknąć za jego pomocą (art. 368 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Możliwość zastosowania zabezpieczenia zwykłego w sposób pomocniczy zależy również od braku szczególnego sposobu zabezpieczenia odpowiedniego dla danej sytuacji (art. 362 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego).

Dlatego też stosowanie **środków niebędących szczególnymi sposobami zabezpieczenia**, o których mowa w art. 362 kodeksu postępowania cywilnego, podlega następującym wymogom prawnym:

a) z okoliczności wynika, że prawo istnieje;

- b) uzasadniona obawa, że inna osoba może doprowadzić do poważnego i nieodwracalnego naruszenia prawa przysługującego danej osobie (*periculum in mora*);
- c) praktyczna możliwość zastosowania danego sposobu zabezpieczenia konserwacyjnego lub nowacyjnego w celu zapewnienia skutecznego korzystania z zagrożonego prawa;
- d) żądany środek nie może być objęty innym postępowaniem o charakterze zabezpieczającym.

Aby środki mogły zostać zarządzone, konieczne jest zwięźle przedstawienie dowodów potwierdzających istnienie dużego prawdopodobieństwa, że przedmiotowe prawo faktycznie przysługuje danej osobie (*fumus bonis juris*) oraz że zachodzi uzasadniona obawa, iż standardowy czas potrzebny na wydanie orzeczenia rozstrzygającego dany spór może doprowadzić do powstania nieodwracalnych lub trudnych do naprawienia szkód dla danej osoby (*periculum in mora*). Sąd musi mieć uzasadnione podstawy do tego, by przypuszczać, że rozstrzygnięcie powództwa głównego okaże się korzystne dla powoda, ponieważ udzielenie zabezpieczenia ma ewidentny wpływ na interes prawny pozwanego (art. 368 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

W odniesieniu do **szczególnych środków zabezpieczających**:

- a) **zabezpieczenie roszczenia przez przywrócenie posiadania**: w przypadku rozboju właściciel rzeczy może zwrócić się o tymczasowe zwrócenie mu jego własności, przedstawiając fakty na potwierdzenie posiadania, wystąpienia rozboju i zastosowania przemocy. Sąd może zarządzić przywrócenie posiadania bez konieczności wzywania sprawcy rozboju do stawienia się przed sądem ani przesłuchiwania go, jeżeli po zapoznaniu się z przedstawionymi dowodami uzna, że powód posiadał daną rzecz, która została mu następnie odebrana w rezultacie rozboju (art. 377, 378 i 379 kodeksu postępowania cywilnego);
- b) **wstrzymanie uchwały wspólników lub organu spółki**: jeżeli jakkolwiek spółka osobowa lub kapitałowa podejmie uchwały sprzeczne z prawem, umową spółki lub aktem założycielskim, każdy ze wspólników może zwrócić się o wstrzymanie wykonania takich uchwał w terminie 10 dni (począwszy od daty posiedzenia, na którym podjęto takie uchwały, lub od dnia, w którym powód dowiedział się o ich podjęciu, jeżeli nie został należycie wezwany do udziału w posiedzeniu). Powód musi uzasadnić swoją rolę jako wspólnika i udowodnić, że wykonanie uchwał może spowodować poważne szkody. Do wniosku dołącza się kopię protokołu posiedzenia, na którym podjęto przedmiotowe uchwały, którą następnie zastępuje się dowodem z dokumentu w postaci uchwały – nie dotyczy to obrad walnego zgromadzenia (art. 380–383 kodeksu postępowania cywilnego);
- c) **zabezpieczenie roszczeń alimentacyjnych**: osoba uprawniona do świadczeń alimentacyjnych może zwrócić się z wnioskiem o ustalenie miesięcznej kwoty, jaką powinna otrzymywać w charakterze zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych, pod warunkiem że nie zrealizowano jeszcze pierwszej docelowej płatności alimentacyjnej. Po otrzymaniu wniosku o zabezpieczenie roszczeń alimentacyjnych sąd wyznacza datę rozprawy i informuje strony, że muszą stawić się na niej osobiście lub wyznaczyć pełnomocnika procesowego posiadającego uprawnienia niezbędne do zawarcia porozumienia. Odpowiedź na pozew składa się w trakcie rozprawy; sędzia dąży do osiągnięcia porozumienia w kwestii ustalenia świadczeń alimentacyjnych, które następnie zostaje zatwierdzone wyrokiem sądu (art. 384–387 kodeksu postępowania cywilnego).

W przypadku niestawienia się jednej ze stron na rozprawie lub w przypadku nieosiągnięcia porozumienia w kwestii świadczeń alimentacyjnych sędzia zarządza przeprowadzenie dowodów, a następnie wydaje wyrok w formie ustnej, który zwięźle uzasadnia (art. 385 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego);

- d) **tymczasowe odszkodowanie**: w związku z roszczeniami o odszkodowanie z tytułu śmierci lub uszczerbku na zdrowiu poszkodowany i osoby, które mogą być uprawnione do świadczeń alimentacyjnych ze strony poszkodowanego, a także osoby, na rzecz których poszkodowany płacił alimenty w związku ze zobowiązaniem naturalnym, mogą zwrócić się o zasądzenie określonej kwoty pieniężnej wypłacanej co miesiąc jako tymczasowego odszkodowania za poniesioną szkodę. Sąd udzieli zabezpieczenia pod warunkiem, że istnieją dowody potwierdzające, iż dana osoba znalazła się w potrzebie wskutek doznanych szkód, a także dowody potwierdzające istnienie spoczywającego na pozwanym obowiązku wypłacenia odszkodowania. Sąd ustala tymczasowe odszkodowanie, które zostanie następnie wliczone do ostatecznie zasądzonej kwoty odszkodowania, zgodnie z zasadą słuszności. Dotyczy to również przypadków, w których roszczenie o odszkodowanie odnosi się do także do szkód, które mogą stanowić dla poszkodowanego poważne zagrożenie utraty środków utrzymania lub mieszkania. Przedstawione powyżej punkty dotyczące zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych stosuje się również odpowiednio w odniesieniu do przedmiotowego środka (art. 388–390 kodeksu postępowania cywilnego);

- e) **zajęcie**: zajęcie umożliwi wierzycielowi, który żywi uzasadnioną obawę przed utratą środków majątkowych, z których ma zaspokoić swoje roszczenie, uzyskanie sądowego zajęcia mienia. Powód występujący z wnioskiem o zajęcie przedstawia okoliczności faktyczne uprawdopodobniające roszczenie i uzasadniające jego obawy, wskazując majątek, który ma zostać zajęty, i przekazując wszelkie informacje niezbędne do przeprowadzenia zajęcia. Jeżeli wniosek o zajęcie jest skierowany przeciwko nabywcy majątku dłużnika, powód jest w dalszym ciągu zobowiązany do przedstawienia okoliczności uprawdopodobniających istotę sporu nawet w przypadku, gdy transakcja nabycia majątku nie została zakwestionowana przed sądem (art. 391–396 kodeksu postępowania cywilnego).

Po zapoznaniu się z dowodami sąd wydaje nakaz zajęcia bez przesłuchania strony przeciwnej, o ile uzna, że stosowne wymogi prawne zostały spełnione (art. 393 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

W przypadku zajęcia statków lub ich ładunku powód musi nie tylko spełnić wymogi ogólne, ale musi również wykazać, że zajęcie jest dopuszczalne, biorąc pod uwagę charakter roszczenia (art. 394 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). W takim przypadku zajęcie nie zostanie przeprowadzone, jeżeli dłużnik niezwłocznie przekaze wierzycielowi satysfakcjonujące zabezpieczenie lub jeżeli sąd w terminie dwóch dni postanowi o wstrzymaniu odpłynięcia statku do chwili wniesienia zabezpieczenia (art. 394 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego);

- f) **zakaz podejmowania nowych robót**: każdy, kto uważa, że jego prawo własności lub współwłasności lub jakiegokolwiek inne prawo rzeczowe lub osobiste związane z użytkowaniem lub własnością jest naruszane wskutek podejmowania nowych robót lub świadczenia nowej usługi, które powodują lub mogą powodować szkodę, może wystąpić z wnioskiem o natychmiastowe wstrzymanie takich robót lub zawieszenie świadczenia takiej usługi w terminie 30 dni od daty uzyskania informacji o takich robotach lub usłudze. Powód może również bezpośrednio zakazać prowadzenia takich robót na drodze pozasądowej, zwracając się do dewelopera lub, w przypadku jego braku, osoby odpowiedzialnej za roboty bądź jej zastępcy w obecności dwóch świadków o wstrzymanie robót. Taki zakaz pozasądowy jest bezskuteczny, jeżeli powód nie wystąpi do sądu o jego zatwierdzenie w terminie pięciu dni (art. 397–402 kodeksu postępowania cywilnego);

- g) **przekazanie majątku do przechowawcy**: w przypadku uzasadnionej obawy utraty, ukrycia lub roztrwonienia majątku ruchomego lub nieruchomego lub dokumentów można wystąpić z wnioskiem o jego przekazanie do przechowawcy. Przekazanie majątku do przechowawcy przeprowadza się w związku z wnioskiem o inwentaryzację majątku lub potwierdzenie prawa własności do majątku podlegającego przekazaniu (art. 403–409 kodeksu postępowania cywilnego).

Z wnioskiem o przekazanie majątku do przechowawcy może wystąpić dowolna osoba mająca interes w zabezpieczeniu majątku lub dokumentów, chociaż wierzyciele mogą wystąpić o przekazanie majątku do przechowawcy wyłącznie wówczas, gdy jest to niezbędne do zabezpieczenia spadku. Powód musi zwięźle wykazać swoje prawo do majątku oraz przedstawić okoliczności faktyczne będące źródłem obaw o utratę lub roztrwonienie takiego majątku. Jeżeli prawo do majątku jest uzależnione od rozstrzygnięcia powództwa, które zostało lub ma zostać wytoczone przed sąd, powód musi przekonać sąd o zasadności składanego wniosku. Po przedstawieniu żądanych dowodów sędzia stosuje przedmiotowy środek, jeżeli uzna, że w przypadku nieprzekazania majątku do przechowawcy interes powoda byłby poważnie zagrożony.

2.1 Postępowanie

Z wyjątkiem zakazu podejmowania nowych robót, który można nałożyć na drodze pozasądowej, a następnie złożyć wniosek o zatwierdzenie tego zakazu przez sąd (art. 397 ust. 2 i 3 kodeksu postępowania cywilnego), wszystkie pozostałe środki zabezpieczające są zarządzane przez sąd po otrzymaniu wniosku. W takim wniosku powód zwięźle przedstawia dowody potwierdzające, że przysługuje mu zagrożone prawo, oraz uzasadnia swoje obawy związane z możliwością doznania szkody. We wniosku przedstawia się listę świadków (maksymalnie pięć osób) oraz wnosi o przeprowadzenie innych dowodów, zgodnie z art. 365 kodeksu postępowania cywilnego.

W postanowieniu o zastosowaniu środka sędzia może, na stosowny wniosek, zwolnić wnioskodawcę z obowiązku wytoczenia powództwa głównego. Dzieje się tak wówczas, gdy materiały zgromadzone w toku postępowania skłonią sędziego do uznania, że prawo będące przedmiotem zabezpieczenia faktycznie przysługuje danej osobie, a charakter zarządnego środka jest odpowiedni do osiągnięcia ostatecznego rozstrzygnięcia sporu (art. 369 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Wniosek o takie zwolnienie można złożyć do chwili zakończenia rozprawy końcowej. W przypadku braku wcześniejszego postępowania kontradiktoryjnego pozwany może sprzeciwić się takiemu odwróceniu obowiązku wytoczenia powództwa (*inversão do contencioso*) oraz zaskarżyć zastosowany środek (art. 369 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Odwrócenie odpowiedzialności za wytoczenie powództwa stosuje się odpowiednio w odniesieniu do zabezpieczenia roszczenia przez przywrócenie posiadania, wstrzymania uchwały współników lub organów spółki, zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych, zakazu podejmowania nowych robót oraz innych środków przewidzianych w odrębnych przepisach, które z racji swojego charakteru umożliwiają ostateczne rozstrzygnięcie sporu (art. 376 ust. 4 kodeksu postępowania cywilnego).

Jeżeli prawo nie stanowi, że dany środek można zastosować bez konieczności przesłuchania pozwanego, pozwanego przesłuchuje się przed sądem, chyba że przeprowadzenie takiego przesłuchania poważnie zagrożiłoby celom lub skuteczności środka (art. 366 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

W przypadku przesłuchania przed orzeczeniem środka pozwanego poucza się o przysługującym mu prawie do wniesienia sprzeciwu w terminie dziesięciu dni. Jeżeli pozwany został już wezwany na rozprawę, wówczas takie pouczenie zastępuje się zawiadomieniem (art. 366 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Po upływie terminu na wniesienie sprzeciwu i po przesłuchaniu pozwanego sąd, w stosownych przypadkach, przeprowadza dowody na wniosek lub z urzędu (art. 367 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

Jeżeli pozwany nie został przesłuchany, a środek zostaje orzeczony, pozwanego powiadamia się o tym fakcie dopiero po wydaniu stosownego postanowienia (art. 366 ust. 6 kodeksu postępowania cywilnego). Po otrzymaniu takiego zawiadomienia pozwany może wnieść zażalenie na warunkach ogólnych na postanowienie o zastosowaniu środka, jeżeli uzna, że w świetle okoliczności faktycznych taki środek nie powinien być zostać zarządnym. Pozwany może również wnieść sprzeciw, jeżeli pragnie przedstawić fakty lub dowody, które nie zostały wzięte pod uwagę przez sąd, a które mogłyby podważyć przesłanki udzielenia zabezpieczenia lub spowodować ograniczenie jego zakresu (art. 372 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

Pozwany może zaskarżyć postanowienie o odwróceniu odpowiedzialności za wytoczenie powództwa, stosując którąkolwiek z powyższych metod (art. 372 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego). Jeżeli pozwany wnieśli sprzeciw, sąd decyduje o podtrzymaniu, ograniczeniu zakresu lub wycofaniu orzeczonego środka. Takie postanowienie oraz, w stosownych przypadkach, podtrzymanie lub uchylene odwrócenie odpowiedzialności za wytoczenie powództwa podlega zaskarżeniu oraz prowadzi, w stosownych przypadkach, do przeprowadzenia przez sąd dowodów na wniosek strony lub z urzędu (art. 372 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego).

Kwestię właściwości miejscowej regulują przepisy art. 78 kodeksu postępowania cywilnego, zgodnie z którym:

- a) wniosek o zajęcie sądowe i przekazanie majątku do przechowawcy można skierować do sądu, przed który należy wytoczyć powiązane powództwo, lub do sądu właściwego dla miejsca położenia składników majątku lub, jeżeli składniki majątku znajdują się w różnych okręgach, do sądu właściwego dla któregośkolwiek z nich (art. 78 ust. 1 lit. a) kodeksu postępowania cywilnego);
- b) w przypadku zakazu podejmowania nowych robót właściwy jest sąd właściwy dla miejsca, w którym mają być prowadzone przedmiotowe roboty (art. 78 ust. 1 lit. b) kodeksu postępowania cywilnego);
- c) w przypadku pozostałych sposobów zabezpieczenia sądem właściwym jest sąd, przed który należy wytoczyć powiązane powództwo (art. 78 ust. 1 lit. c) kodeksu postępowania cywilnego).

Jeżeli nie doszło do odwrócenia odpowiedzialności za wytoczenie powództwa, postępowanie zabezpieczające włącza się do postępowania głównego niezwłocznie po wytoczeniu powództwa; jeżeli powództwo zostało wytoczone przed inny sąd, przekazuje mu się akta sprawy. Sąd ten uzyskuje właściwość wyłączną do przeprowadzenia kolejnych etapów postępowania (art. 78 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

W przypadku domagania się udzielenia zabezpieczenia w toku postępowania stosowny wniosek należy skierować do sądu, przed którym toczy się powiązane postępowanie, chyba że w sprawie toczy się postępowanie odwoławcze. W takim przypadku do połączenia spraw dojdzie dopiero po zakończeniu postępowania lub po przekazaniu akt powództwa głównego sądowi pierwszej instancji (art. 364 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego).

Przymus adwokacki obowiązuje, jeśli wartość zabezpieczenia przekracza 5 000 euro lub jeśli dopuszczalne jest wniesienie środka odwoławczego, zgodnie z art. 58 i 1090 kodeksu postępowania cywilnego w związku z art. 44 ust. 1 ustawy o organizacji systemu sądownictwa.

Wartość zabezpieczenia określa się w następujący sposób:

- a) w przypadku zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych lub tymczasowego odszkodowania – na podstawie kwoty żądanej płatności miesięcznej pomnożonej przez dwanaście (art. 304 ust. 3 lit. a) kodeksu postępowania cywilnego);
- b) w przypadku zabezpieczenia roszczenia przez przywrócenie posiadania – na podstawie wartości utraconej rzeczy (art. 304 ust. 3 lit. b) kodeksu postępowania cywilnego);
- c) w przypadku wstrzymania uchwały współników lub organu spółki – na podstawie rozmiaru szkody (art. 304 ust. 3 lit. c) kodeksu postępowania cywilnego);
- d) w przypadku zakazu podejmowania nowych robót i środków niebędących szczególnymi sposobami zabezpieczenia – na podstawie wartości szkody, której środek ma zapobiec (art. 304 ust. 3 lit. d) kodeksu postępowania cywilnego);
- e) w przypadku zajęcia – na podstawie kwoty roszczenia, które ma zostać zabezpieczone (art. 304 ust. 3 lit. e) kodeksu postępowania cywilnego);
- f) w przypadku przekazania majątku do przechowawcy – na podstawie wartości majątku, który ma zostać przekazany do przechowawcy (art. 304 ust. 3 lit. f) kodeksu postępowania cywilnego).

2.2 Najważniejsze warunki

Podczas oceny kryteriów udzielenia zabezpieczenia sąd zawsze bada, czy obawa, na którą powołuje się strona, jest uzasadniona, jak poważna będzie ewentualna szkoda oraz jak trudno będzie naprawić skutki takiej szkody. Sąd bada również, czy zabezpieczenie konserwacyjne lub nowacyjne jest odpowiednie w danej sprawie, mając na uwadze ochronę prawa przypuszczalnie zagrożonego naruszeniem. Sąd musi stwierdzić, że występuje ryzyko związane ze zwłoką.

Sąd zbada również, czy postępowanie jest faktycznie lub potencjalnie uzależnione od powództwa dotyczącego prawa objętego ochroną, które zostało już wytoczone lub które ma zostać wytoczone.

W tego rodzaju postępowaniu to do sądu należy uzyskanie uproszczonego (tj. w mniej rygorystyczny sposób niż w postępowaniu głównym) uprawdopodobnienia istnienia prawa, które ma zostać zabezpieczone, oraz wystarczającego uzasadnienia obawy dotyczącej jego naruszenia.

Uważa się, że wszystkie środki zabezpieczające mają pilny charakter i że mają one pierwszeństwo przed wszelkimi innymi niepilnymi czynnościami sądowymi (art. 363 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego); muszą one zostać rozstrzygnięte w pierwszej instancji najpóźniej w terminie dwóch miesięcy lub, jeżeli wezwanie pozwanego nie jest konieczne, w terminie 15 dni (art. 363 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Zabezpieczenie może dotyczyć praw oraz ruchomości i nieruchomości, które nie zostały całkowicie lub częściowo wyłączone na mocy prawa.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Ponieważ zabezpieczenie zarządzają sądy, jest ono wiążące dla wszystkich podmiotów publicznych i prywatnych oraz ma pierwszeństwo przed innymi środkami stosowanymi przez wszelkie inne organy (art. 205 ust. 2 konstytucji Republiki Portugalskiej). Każdy, kto narusza udzielone zabezpieczenie, podlega karze za nieposłuszeństwo kwalifikowane, niezależnie od środków zapewniających możliwość wykonania zabezpieczenia (art. 375 kodeksu postępowania cywilnego).

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Zgodnie z art. 373 kodeksu postępowania cywilnego, niezależnie od tego, że powód jest zwolniony z obowiązku wytoczenia powództwa głównego, postępowanie o ustanowienie zabezpieczenia zostaje umorzony, a zabezpieczenie upada:

- a) jeżeli powód nie wytoczy powództwa, od którego uzależnione jest zabezpieczenie, w terminie 30 dni od dnia, w którym zostanie powiadomiony o uprawomocnieniu się postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia (art. 373 ust. 1 lit. a) kodeksu postępowania cywilnego);
- b) jeżeli po wytoczeniu powództwa postępowanie zostanie zawieszony na okres dłuższy niż 30 dni z powodu niedbalstwa powoda (art. 373 ust. 1 lit. b) kodeksu postępowania cywilnego);
- c) jeżeli powództwo zostanie oddalone na mocy prawomocnego orzeczenia (art. 373 ust. 1 lit. c) kodeksu postępowania cywilnego);
- d) jeżeli powództwo zostanie oddalone ze względów proceduralnych, a powód nie wytoczy nowego powództwa na tyle wcześnie, aby skorzystać ze skutków wcześniejszego powództwa (art. 373 ust. 1 lit. d) kodeksu postępowania cywilnego);
- e) jeżeli prawo, które powód chce objąć ochroną, wygasło (art. 373 ust. 1 lit. e) kodeksu postępowania cywilnego).

Niezależnie od przepisów w zakresie ciężaru dowodu, niezwłocznie po uprawomocnieniu się postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia i odwołaniu odpowiedzialności za wytoczenie powództwa pozwany zostaje powiadomiony, że ewentualne powództwo mające na celu zakwestionowanie istnienia chronionego prawa musi zostać wytoczone w terminie 30 dni od daty otrzymania powiadomienia – w przeciwnym razie uznaje się, że udzielone zabezpieczenie rozstrzyga spór (art. 371 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

Takie samo zastrzeżenie ma również zastosowanie w przypadku gdy po wytoczeniu powództwa postępowanie zostanie zawieszony na okres powyżej 30 dni z uwagi na niedbalstwo powoda lub w przypadku gdy powództwo zostanie oddalone ze względów proceduralnych, a powód nie wytoczy nowego powództwa na tyle wcześnie, aby skorzystać ze skutków wcześniejszego powództwa (art. 371 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Po wydaniu prawomocnego orzeczenia w postępowaniu głównym zabezpieczenie upada (art. 371 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego).

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Ze zwyczajnych środków odwoławczych można skorzystać, jeżeli wartość zabezpieczenia wykracza poza właściwość sądu, przed którym zaskarżono postanowienie, a zaskarżone postanowienie obciąża stronę odwołującą się w stopniu większym niż połowa tej kwoty (art. 629 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Zażalenie przysługuje również na postanowienie dotyczące wartości zabezpieczenia, jeżeli wartość ta wykracza poza właściwość sądu, który wydał zaskarżone postanowienie (art. 629 ust. 3 lit. b) kodeksu postępowania cywilnego), oraz na wstępne postanowienie o odrzuceniu wniosku o udzielenie zabezpieczenia (art. 629 ust. 3 lit. c) kodeksu postępowania cywilnego).

Zażalenie na postanowienie o odwołaniu odpowiedzialności za wytoczenie powództwa można wnieść wyłącznie w związku z zażaleniem na postanowienie o zastosowaniu żadanego środka; postanowienia oddalające wniosek o odwołaniu odpowiedzialności za wytoczenie powództwa są prawomocne i nie podlegają zaskarżeniu (art. 370 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

Nie dopuszcza się wniesienia zażalenia na postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, w tym na postanowienie o odwołaniu odpowiedzialności za wytoczenie powództwa, do Sądu Najwyższego (Supremo Tribunal de Justiça), z zastrzeżeniem spraw, w których zawsze dopuszcza się możliwość wniesienia odwołania (art. 370 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Zażalenie na postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia może wnieść:

każda strona postępowania przegrywająca sprawę (art. 631 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego);

każdy, kto nie jest stroną postępowania, ale ponosi bezpośrednią i faktyczną szkodę w wyniku zabezpieczenia (art. 631 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Sądem właściwym do rozpoznania zażalenia jest sąd drugiej instancji w okręgu, w którym znajduje się sąd, który wydał zaskarżone postanowienie.

Termin na wniesienie zażalenia wynosi 15 dni, licząc od daty otrzymania powiadomienia o wydaniu postanowienia (art. 638 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Jeżeli zażalenie dotyczy również ponownej oceny zebranych dowodów, termin na jego wniesienie wydłuża się o 10 dni (art. 638 ust. 7 kodeksu postępowania cywilnego).

Zażalenie na postanowienie w przedmiocie wniosku o udzielenie zabezpieczenia wywiera skutek zawieszający (art. 647 ust. 3 lit. d) kodeksu postępowania cywilnego). W pozostałych przypadkach zażalenie ma wyłącznie charakter dewolutywny.

Obowiązujące przepisy

[ustawa nr 41/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r.](#) – kodeks postępowania cywilnego

[ustawa nr 62/2013 z dnia 26 sierpnia 2013 r.](#) – ustawa o organizacji systemu sądownictwa

Powiązane linki

Dalsze informacje można znaleźć na następujących stronach internetowych:

[Strona Ministerstwa Sprawiedliwości](#)

[Dyrekcja Generalna ds. Polityki w dziedzinie Wymiaru Sprawiedliwości](#)

[Portal Citius](#)

[Baza dokumentów prawnych](#)

[Dziennik urzędowy Portugalii](#)

Uwaga:

Informacje przedstawione w tej części nie są wiążące dla punktu kontaktowego europejskiej sieci sądowej, sądów ani innych podmiotów i organów. Są one regularnie aktualizowane, lecz mogą podlegać zmianom wykładni na podstawie orzecznictwa. W związku z tym należy zapoznać się z treścią obowiązujących przepisów.

Ostatnia aktualizacja: 09/03/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.